

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäevai, 26. veebr. 1975

Nr. 16 (4006)

17. aastakäik

Dagens Nyheter: Arhiivitöölised probleemigrupiks

Dagens Nyheter käsitles ühenduses ühe poliitilise põgeniku saatusega ka n.n. arhiivitöölise küsimust, meenutades, et selle vormi taga peitus paljude balti päritoluga haritud ja kõrge ettevalmistusega intelligentide sotsiaalne abistamine siis, kui täiesti oli ette valmistamata nende kapasiteedi normaalne ärakasutamine. Alles nüüd, 30 aastat hiljem on Stockholmis alustatud uurimusega nende probleemide, mis on küllaltki mitmetahuline.

Ajalent märgib, et nimetus "arhiivitöölise" on juba aastakümneid olnud tuntud kui termin keskikla jõudnud haritlaste kohta, keda ei ole suudetud platseerida, paljud neist balti päritoluga, kes sõja ajal põgenesid Rootsi, ent siin kunagi ei saanud oma ettevalmistusele vastavat kohta:

— Need inimesed põgenesid edasimarssivate okupatsioon

niarmeele eest või pääsesid kontsentratsioonilaagritest.

Nad saabusid Rootsi kvalifitseeritud kutseelise ettevalmistusega, millest neile aga mingit kasu ei olnud — advokaadid, ametnikud, akadeemilise haridusega inimesed. Rootsil ei olnud siis mingit siserändajate teenindust. Pakuti vaid hädalahendusi. Nad maandusid madalapalgalistele

kohtadele rootsi administratsioonis — "arhiivitöölised". Ainult vähestel õnnestus end selgelt positsioonilt ülespoole viia. Nad kujunesid seigeteks näideks ühe vähemuse probleemile Rootsis, mida kunagi ei kaardistatud.

Nüüd on ülejäänud "arhiivitöölised" ülesti raskustes. Pingutatud tööturg ja kontorite

Järg lk. 7

Norrköpings Tidningar intervjueeris linna eestlaste esindajaid

NORRKÖPING (EPL) — Seoses eestlaste vabanduspäevaga on Norrköpings Tidningar pühendanud 17. veebruari lehes kolmveerand lehekülge eestlastele, kirjeldades eesti rahva saatust, eesti põgenike elu Rootsis ja kogunemist Norrköpingsi Eesti Seltsi ümber. Artikkel algab ühe intervjuueeritu jutustusega, kuidas 30 aastat tagasi nende kodusse tungisid küüditajad ja viisid ära tema vanemad. Tal endal õnnestus põgeneda ja siin Rootsis on see 66 lkka elavalt mees.

NT on kõnelenud kõigepealt Norrköpingsi Eesti Kodu esimehe Jaan Allasega, kes äsja pärast 27-aastast teenistust AB Fiskeby juures pensioneeriti, pr. Elga Raiendiga, kes pidi pärast lehestumist 15 aasta eest omale uut eksistentsi kujundama ja Evald Külagaga, kes on 39 aastane ja siia saabus lapsega ja selle tõttu omab Rootsi suhtes tugevamaid sidemeid.

Jaan Allas on jutustanud, et ta tuleb Pärnust, kust ta põgenes Gotlandile 80-le inimesele määratud paadiga, mis aga tõi üle tervelt 430. Küla omakorda saabus kalapaadiga, mis oma 36 reisijaga maandus Svenska Högarna tuletorni juures. Elga Raiend tegi aga pika teekonna ümber Läänemere. Pärast gümnaasiumi lõpetamist pidi ta töökohustust täitma Saksamaal

Rostockis, kus ta selle raames välja õpetati meditsiiniõhks. Tööpaigana anti valida Idarindne või pommitatav Ruhri piirkond. Ta valis idarinde ja selle kokkuvarisemisel põgenes ta läbi Venemaa Poolasse, sealt Taani ja lõpuks Rootsi.

Elga Raiend on jutustanud KB-Halli põgenikelaagrist Koppenhaagenis, kuhu koondati 600

Järg lk. 7

Plaan areneb pensionäride korterimajaks

Eesti pensionäride kodu töötoimkonna koosolekul kaaluti mitmesuguseid võimalikke vorme, kusjuures leiti, et kodu põhiliseks ideeks peaks olema, nagu Alur Reimans seda väljendas, "oma tuba, oma luba", s.o. et igaühel oleks isiklik korter vajaliku ühise teenidusega.

Nagu juba esimesel informatsioonil koosolekul Eesti Majas, Stockholmis, mainitud, pöördutakse mitte ainult pensionäride poole, vaid ka nende poole, kes mõningate aastate pärast puhkelikka jõuavad. Seega ühenduses töö lõpetamisega võibolla ka elamistingimused muutuvad, maja, korteri või elukoha vahetamine jne. ja eesti pensionäride ühiselamu sobida võiks.

Taoline ühiselamu on näiteks rootslastel olemas muu hulgas Stockholmis lähedal, juba paar aastat käigus — Rönningeborg. Rönningeborgis on neli maja 252 korteriga mitmes suuruses. Töötoimkonna arvates oleks eesti pensionäride kodu esialgselt mõeldav umbes 45–50 korteriga. Statistiliste andmete põhjal on Rootsis umbes 4.000–5.000 isikut vastavas vanuses.

Järg lk. 7

Vabariigi aastapäev Göteborgis

Alli Aasmaa avab (kõnepuldis paremal) aktuse, paremal kõneleb rootsi poolse küllaline riigipäevallige Inger Lindquist (m). (EPL-fotod KOPLER)

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgis tähistati Eesti Vabariigi 57-ndat aastapäeva piduliku kontsert-aktusega pühapäeval, 18. veebruaril. Burgårdeni Gümnaasiumi aulas, Skånegatan 20. Aula poodium oli ehitatud rikkalikult lilledega, kõnepuldi

esikülge kattis Eesti Vabariigi vapp. Lipavardas koolimaja õuel lehis sini-must-valge trikoloor. Rahvast oli aktusel seekord mõnel määral vähem kui tavalliselt EV aktusel. Seda põhjustas Göteborgis võimutsev influentza.

Kava algas lippude sissetoomisega, mida toimetasid skantlikud noored, ja avasõnaga, mille ütles samuti skantlik noor Pühajalattitred-Kalevipoja lipkonnast ja endine Göteborgi Eesti Aigkooli õpilane Alli Aasmäe. Ta ütles esmalt tere-

tulemast Rootsi riigipäevallikmeile Inger Lindquistile (m), Gösta Gustafssonile (s) ja Bengt Bengtssonile (c) ning Fp Göteborgi osakonna esimehele Rune Zachrissonile ja siis kõigile teistele küllalistele. Läti kohalikkude kogudust esindas

pastor Arminius Treus, kes on truuks küllalisteks igal EV aktusel.

Alli Aasmae toonitas eesti noorte ülesandel eestluse jätkuvast tegevusest ja kutsus üles kaasaori aktiivselt osa võtma

Järg lk. 7

EPL

Kolmapäeval, 26. veebr. 1975

Ühiselamu

Mitmel korral on eestlastel Rootsis päevakorras olnud eesti vanade paigutusprobleem, kuna selgelt on ilmnunud, et hajutatult rootsi vanadekodudesse sattunud vanemad pensionärid seal ei tunne end kuidagi viisi õnnelikuks, sest need tabab seal kaugeleulatuv eraldatus oma rahvusgrupist, oma tuttavast jne.

Kuna rootsi vanadehooldus on omavalitsuslik, siis on see tähendanud raskusi eesti vanade koondamiseks ühte vanadekodusse ja nii on vastavald algatused ikka ja jälle jäänud sinna paika. Vahepeal on aga pensionäride arv eestlaste osas kiiresti kasvanud, mida alla kiriputab ka eesti pensionäriühingute kasvav aktiivsus nende arvulise suurenemisega. Seega ei ole pensionäride probleemid kuidagi viisi oma tähtsust kaotanud.

Vahepeal on aga sama probleem uusi lahendusi leidnud rootslaste endi juures, mis avab uusi võimalusi ka meeldivamaks kui seda on olnud traditsiooniline ja halva kuulsusega vanadekodud. Ühiskond aitab vanadel oma korteritesse jäämist majanduslikult kui ka teenindusega, on tulnud pensionäride hotellid, ühiskorterimajad jne.

Need ongi võimalused ka eestlastele. Viimasel ajal on selle tõttu taas üles kergitatud just eesti pensionäride koondamise küsimused, eeskätt vastava ühiselamu muretsemiseks, kus nii üldiselt kõigile jääks alles oma tuba ja oma lüha, sealjuures aga oleks kontakt olemas teiste eestlastega, korraldatud vajalik teenindus jne.

Rootsis on praegu umbes 5000 eestlaste-pensionäri. Need, kellel on lapsed, on jäänud korteritesse üksinda, sest lapsed on iseseisvunud ja võibolla elavad kaugele või koguni teises keskkonnas, mis toob kaasa, et oma kodu võraste naabrite keskel ei ole enam sama kodune kui varem – vajadused kontaktide järele ei leia rahuldumist täl määral, kuigi kommunaalne teenistuja kord- või paar nädalas käib abiks ja ajab juttugi. Igatsus on oma inimeste järele, kel oleks sama taust ja sama mentaliteet, samad mälestused.

Kontakt kuulub inimese normaalse elu juurde. Ja see ongi üks olulisid põhjusi, miks eestlased näit. Austraalias vastava probleemi on lahendanud

mugava ühiskonna loomisega Thirimeres'is terve rea iseseisvate villidega ja lahenemisjärgus on asi ka Kanadas Torontos, kus ühiskorterimajad plaanid pensionäridele on juba kinnitamisel linnavalitsuses.

Ilmselt ei tohiks asi enam võimatu olla ka eestlastele Rootsis, kus samuti eraalgust ja pensionäride omaabi saab koordineerida riigi ja omavalitsuse sotsiaalse teeninduskorraga. Muljed nendest eesti vanadest, kes üksikuina on ära eksinud rootsi vanadekodudesse, kus nad mõnikord peavad elama need mitterahuldavat elu isegi kümneid aastaid, manitsevad kõiki mõtlema oma pensionieale, eriti sellele osale, kus füüsilised takistused ei võimalda toime tulemist päris omal käel. Arusaadavalt eelistab enamasti sel juhul pensionärihotellile vanadekodule või teenindusega ühiselamut. Seda eriti selle taustal, et praegustes rootsi vanadekodudes on tekkinud sageli lahendamatu hooldusprobleeme personali vähesuse tõttu. Uutes vormides on võimalik aga kindlustada pensionäridele isiklik kindlus ja ka isiklik vabadus, milles inimene nii kergesti loobuda ei tahah. Pensionärid tahavad ja peavad tohtima kaasa rääkida isooma asjades nii individuaalselt kui nende organisatsioonide kaudu.

Rootslased on eriti Stockholmis haaranud kinni nendest uutest pensionäride elamisvõimalustest. Suur osa elab edasi oma korterites, need aga, kes sihvad pensionäripöive kindlusele ja muretusle, püüavad kas pääseda omavalitsuslikesse või era pensionärihotellidesse või ühiselamutesse. Eraalgatuslikest võiks nimetada vanemat Sköndali pensionärikorterimajade ala ning ainult paar aastat vana hoonetegrupp Rönninges, kus mõlemal pool pensionärid oma korterid ostavad mõõduka sisemaksuga ja siis tavalises korras maksavad üüri, kasutades maksimiseks omavalitsuse korteriabiraha pensionäridele.

Eestlaste oma pensionäride ühiselamu muretsemine eeldab muidugi aktiivsust, mis näib olevat liikumas, teiselt poolt aga finantseerimise korraldamist, mis on juba palju raskem, kuid kaugeltki mitte ülepääsmatu probleem eesti ühiskonna praeguse asendi juures.

Otsustav on muidugi eestlaste endi huvi – nii nagu see on olnud otsustav ka eesti kooli, lasteaja ja muu ühiskondliku tegevuse üllalõhimisel. Vastavalt koosolekul Eesti Majas ilmselt, et otsustamine paljudel kujuneb raskemini.

KLA

EESTI PÄEVALEHT

Eestriika Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetuse ja tallus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 26 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilistuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilistuna, tel. 018/14 77 72
Tellimispöistiro nr. 15 67 70-0
Kõrnutusarvete postigiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB
Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta ... kr. 187:—
Termin (4 kuud) ... kr. 68:—
Kuu ... kr. 18:—
Valjaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilistuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilistuna 1975

DUSCHA
i stället
för att bada!

Energisparckommiten

Isse Leclera New Yorgist sõitis
Bermuda saartele külla seal alal-
selt elunevale Silvia Laasile.

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Noorte kunstnikute
Eesti Noorte Kunstgrupp korraldab oma järjekordse kunstnäituse 21. veebruarist kuni 8. märtsini Eesti Maja näitusruumis. Debüüteivad 3 uut noort: Leena Schmuul Göteborgist, Henry Foog Saksamaalt ja Reel Lindeberg-Lindevelt. Varem esinenud näitavad oma uut loomingut Laine Vajgur, Mihkel Oit, Elle Palu, Gunnar Silveus, Mart Kikerpuu, Heljo Rumma ja Katrin Härn. Näitus on avatud Eesti Maja lahtioleku aegadel.

Kokkutulek
Tallinna Linna Tütariaste
Kommertsgümnaasiumi endiste
õpilaste kokkutulek on pühapäeval,

2. märtsil kell 12.00 Eesti Majas, Wallingatan 34.
Osavõttu vajalik teatada telefonidel: 88 97 53 – E. Truuvet, 37 76 27 – S. Viksten või 711 42 63 – H. Teedla.

Karu Lipkonna koosolek
Karu Lipkonna peakoosolek peetakse pühapäeval, 8. märtsil kell 14 Eesti Maja noorterusmis, Wallingatan 34.
Kavas valimised, eelarve ja tegevuskava esitamine.

GÖTEBORG

Tallinna lipkonna noortepidu
Tallinna lipkonna traditsiooniline noortepidu toimub laupäeval, 8. märtsil algusega kell 18.30 Munkhäcki koolimajas.

"Kainestavad uudised"

WASHINGTON (VES) – Salajased fotod, mis tehtud üle N. Vennema lennukaatide USA satelliitkrahadel, pakuvad kainestavaid uudiseid ameerika sõjamaa-politiliste, kirjutab "Newsweek".

Ülesvõetud näitavad, et suur hulk vene "ametlikke" rakette on maapinnal ja nähtavad, kuid nähtavad ühtlasi, et venelased on hakanud varustama oma mitmerakettiga reivi, samuti nukleaarrelvadega varustatud alveelaevade ja nende töökohade alasid. Erakorraliselt suurendatud kaitsevarustamise tõttu muutub nüüd ameeriklastel võimatuks N. Vene relvategevust kontrollida.

Suur raamatute odavmüük 1975

20. veebr. kuni 5. aprillini 1975 korraldab EKK suurejoonelise raamatute odavmüügi, kus rikkalik valik väärtkirjandust läheb müügil hinnaaladusega. Müügiele tulevad järgmised teosed:

A-seeria raamatud:	kõit.	br.	A-seeria raamatud:	kõit.	br.
Mäelo, Võõras veri, r.	4:00	2:00	Jaks, Mapp n.	"	"
Mettus, Süda peo peal, m. Valgno, Su üksikinnud, r.	"	"	Mägi, Paradiisi võravad r.	"	"
Lundborg, Soomusarvaga, m.	"	"	Uibopuu, Lademed r.	"	"
Rumor, Kuldind, m.	"	"	Mägi, Tõelirüürit r.	"	"
Kolk, Väikemees, n.	"	"	Mäelo, Teised tuuled r.	"	"
Rumor, Tuuleviin, n.	"	"	Krusten, Tõu üle metsa r.	"	"
Soore, Müüriüli, n.	"	"	Ristikivi, Üksd sadomd r.	13:00	11:00
Rumor, Kaugelviirbi, m.	"	"	Mettus, Soovimata küllalised m.	"	"
Kolk, Küla põis, r.	"	"	Kork, Armud lõinud r.	"	"
Ekbaum, Kirestik, r.	"	"	Viiriald, Seitse kohtuspäeva r.	"	"
Kork, Neli musketäri, r.	"	"	Kangro, Kivisild r.	"	"
Krusten, Laul kõrgel, r.	"	"	Nõu, Kord kolmapäeval n.	14:00	12:00
Helhemäe, Sellest mustast il, r.	"	"	Kangro, Sinine võrav, r.	"	"
Mägi, Kurneval, r.	"	"	Ule maa ja mere, reisikirjed	"	"
Kivikas, Tõllilind, n.	5:00	3:00	Ekbaum, Varjude maja m.	"	"
Gallit, Muinasmuus, r.	"	"	Kivikas, Koduküla, r.	15:00	13:00
Wälimann, Peotäis tuhka III, r.	"	"	Ilbak, Tuvi Malm r.	"	"
Rumor, Aegede sadestus II, m.	"	"	Wälimann, Peotäis tuhka II r.	"	"
Krusten, Neluie, r.	"	"	Mäik, Toomas Tamm, r.	"	"
Kivikas, Verimust, n.	"	"	Kallas, Põõripäevad m.	"	"
Jaks, Eikellegi maal, r.	"	"	Ristikivi, Viimane lina, r.	16:00	14:00
Kolk, Suleja, r.	"	"	Mäik, Jumalaga, meril, n.	"	"
Ristikivi, Põlv lipp, r.	"	"	Wälimann, Peotäis tuhka I r.	"	"
Suits, G. Suitsu noorus, m.	"	"	Gallit, Ekke Moor r.	"	"
Uibopuu, Mosadik, r.	"	"	Ekbaum, Süteja r.	"	"
Kork, Tõneveekuningad, r.	6:00	4:00	Ristikivi, Siglona võravad r.	17:00	15:00
Lindsear, ... ja sõdurid III, r.	"	"	Nõu, Kass sööb rohtu n.	"	"
Mäelo, Keerdsõimed, r.	"	"	Viiriald, Sadu jälke r.	"	"
Raud, Sulg ja raamat, m.	"	"	Helhemäe, Ohvriäev r.	"	"
Ekbaum, Kartvõõras, r.	"	"	Uibopuu, Janu r.	"	"
Uibopuu, Markese muurumised, r.	"	"	Ekbaum, Veimevakk m.	"	"
Rumor, Aegede sadestus I, m.	"	"	B-seeria raamatud:		
Krusten, Huupi valitud, n.	7:00	5:00	Uustalo, Eesti Vabariik 1.	33:00	—
Mägi, Neli emandot, n.	"	"	Meie Maa IV, pilditeos	14:00	—
Kalljumägi, Tuuleveski, r.	"	"	Eestlased ensikte	20:00	—
Krusten, Pikerpild, r.	"	"	A. Gallit 1891 – 1960, mülistusteos	6:00	—
Mägi, Viimane paar, r.	"	"	Tont teab, noorte autorite, kt.	—	6:00
Ekbaum, Õigusehädaja, r.	8:00	6:00	Künnapas, Suured mõtlejad, kt.	6:00	4:00
Kangro, Ennigi, r.	"	"	Kangro, Merre va jumad saar, nd.	—	"
Tõrner, Siinpool Eedeni, n.	"	"	W. Goethe, Faust II, nd.	6:00	—
Mettus, Mäsk ja nõgu, m.	"	"	Rumor, Liivakella all, miniatuurid	—	4:00
Kalmus, Joudes, r.	"	"	Kangro, Varjuma, luuletuskogu	—	"
Kolk, Et mitte kunagi, r.	"	"	Lepik, Marmaropaguline, luuletuskogu	—	"
Ristikivi, Röömlasid, r.	9:00	7:00	Kangro, September, luuletuskogu	—	"
Kangro, Keeristul, r. Nõu, Tiiger, tiiger, r.	"	"	Mägi, Vastuhelgid, luuletuskogu	—	"
Köpp, Mälistuste radadel III, m.	"	"	Oras – Kangro, Estonian Litt. i Exil.	—	8:00
Helhemäe, Ainult ajutiseks, r.	"	"	Kangro, Earthbound, I.	—	1:50
Lindsear, Peelamähed, r.	10:00	8:00	Uibopuu, Pyra eldar, r.	—	3:50
Mettus, Ainost paradisi, m.	"	"	Uibopuu, Att vilje leva, r.	—	8:00
Rumor, Kruvisiks, r.	"	"	Eesti lüürika I, luuleantologia	9:00	—
Ristikivi, Summa ratsanäid, r.	"	"	Eesti lüürika II, luuleantologia	11:00	—
Kangro, Must raamat, r.	"	"	Nõu, Oi, oi, oi, mis juhtus, laster.	—	8:00
Kask, Varjude udu, r.	"	"	Meie kirjanikke, ühimonograafiad järgmistest kirjanikest: Ristikivi, Rumor Under, Mägi, Krusten, Mäik, Kangro, Helhemäe ja Lühtke e. kirjanduslugu I ja II (A. Mägi), ...	—	iga monogr. kr. 5:—
Mägi, Kiusaja, r.	12:00	10:00			
Pihla, Teed ja külapid r.	"	"			

Ajakiri Tulimuld:

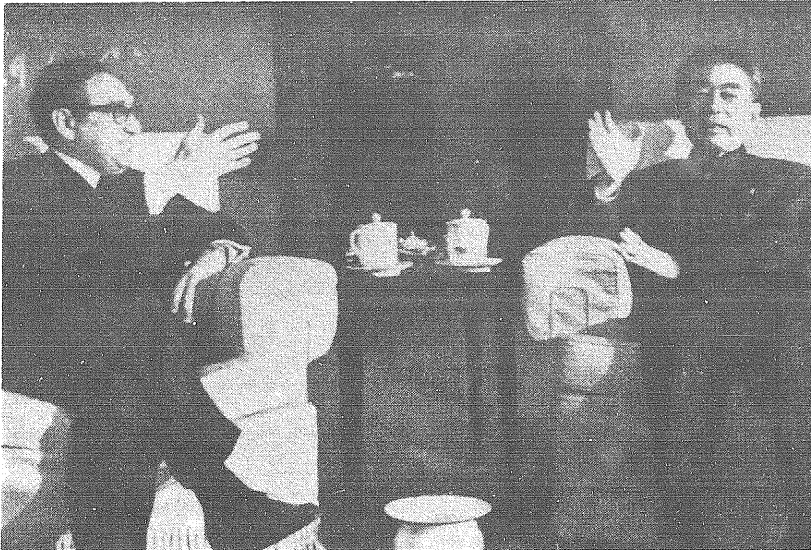
Aastakäigud: 1950, 1951 (peale nr 3), 1952-60, 67, 69, 70–72. Iga aastakäik kr. 7:—, üksiknr. kr. 2:—.

Hinnale lisandub käibemaks ja saatetulu. Saate tellimised alljärelevald aadressil, ära märkides soovitud raamatuid ja selle, kas soovitakse kõites või brosh. Kui kõites raamatuid lõpevad, asendatakse brosh. või vastupidi.

Eesti Kirjanike Kooperatiiv

Fack 1, 220 63 Lund 3. Tel. 046/12 17 19 (456 ajal), 046/11 98 90 (õhtul). Postigiro 43 37 71-3.

Kissinger külas Pekingis Tshu-En-Lail.

Kriitika Kissingeri vastu Ei peeta enam geeniusseks

WASHINGTON (VE) – Ehkki aastavahetusel korraldatud ringküsitlus näitas, et välisminister Henry Kissinger oli mõeldum aastal Ühendriikide rahvasside silmis kõige silmapaistavamaks ameeriklaseks, viitavad paljud tulemärgid tema ümber tekkinud imetlusele. Kui Kissingeri veel mõned kuni tagasi koheldi kui geniaalset rahvusvahelist manipulaatorit ja diplomaatilise ala geeniusi, millele palju kaasa aitas Ühendriikide ajakirjandus ning Ühendriikide rahva ja poliitike silmatorikav naiivsus välispoliitilistes küsimustes, siis viimasel ajal on hakatud tema tegevusele vaatama kriitiseerivama pilguga ning endine ilmeksimatu diplomaat ja detente poliitika isa hakab avalikkuse ette kerkima tavalise vigade ja puudustega inimesena, kelle tegevuses esineb siin ja seal suuri lünki ja kes ei ole see välispoliitika "mustkunstnik" nagu alles mõned kuni tagasi arvati.

Henry Kissingeri probleemid hakkavad igast maailmakaarest tema töölaule kokku jooksuma ning minevikus tehtud vead hakkavad raskesti protseente kandma. Tundub, et Toronto ülikooli poliitiliste teaduste professoril James Eayrs'il on õigus kui ta kinnitab, et Henry Kissinger on "kõige suuremal määral ülehinnatud mees tänapäeva avalikus elus".

Meil tarvitseb ainult põgus pilk heita nendele paljudele küsimustele, milledega tule tegeleda Kissingeril ning mille selgub, et need on muutunud Kissingeri poolt minimeeritud vigade tõttu nüüd väga komplikseerituks.

Meie kõik mäletame, milliste kiiduavalduste osaliseks sai Kissinger Vietnamis vaherahu sõlmimise puhul, mille eest talle anneti isegi Nobeli rahuvauhind.

Tegelikult ei ole võitustegevus Vietnamis kunagi lõppenud ning praegu on tekkinud olukord, kus nii Lõuna-Vietnam kui ka Kambodžna võivad langeda täielikult kommunistide kontrolli alla.

Paljud poliitilised vaatlejad ei ole seniajani aru saanud, mida on Kissinger ja Ühendriigid saavutanud ülesreklamitud detente poliitika. Ameeriklane Theodore Draper, kes on uurinud N. Liidu probleeme palju aastaid, nendib, et ta pole leidnud mingisuguseid tunnustamärke, mis laeksid oletada, et N. Liit on loobunud oma kaugest eesmärgist, mis taotleb läänemaailma kapitalistliku korra hävitamist.

Kissingeri tuumarelvade kokkulepped N. Liiduga on saanud läänemaailma ajakirjanduses suure publikusöödi, kuid ka neid kokkuleppeid on viimasel ajal hakatud kriitiseerima ja leitud nendes Ühendriikidele kahjulikke lünki. Nii andis Kissingeri strateegiliste relvade piiramise esimese kokkuleppega (SALT I) venelastele arvulise ülekaalu rakettide alal. Praegusel momendil ei mängi see erilist rolli, kuna ameeriklaste kasutuses on tugevama ja mitme laenguga varustatud rakettid, kuid venelaste tehnika areneb kiirel sammul ning juba nüüd teevad nad

energiliselt katseid mitme laenguga varustatud rakettidega.

Ameerika Teadlaste Föderatsioon leiab, et Kissingeri oma lepingutega ei ole piiranud tuumarelvade tootmist ja arengut teise suuna.

Kuid "maailma geniaalsemaks diplomaadiks" tituleeritud Kissingeril on veel lahendada palju teisi pooleliolevaid pakilisi probleeme, mis on jooksunud tema ühemehe ja autoritaarse välispoliitika tõttu ümmikkusse. Nii on Kesk-Liida küsimused koos ähvardava õlikriisiga veel lahendamata, Pekingi nüriseb, et ameeriklastel ei ole katkestanud oma vahetordi Rahvusliku Hiinaga, Washingtoni vahekorrad Kreekaga ja Türgiga on Kyprose sündmuste tõttu katkenud, Portugal ähvardab kommunistide sõnastustöö tulemusena NATO orbiidist välja langeda, Ühendriikide vahekorrad Lääne-Euroopa liitlastega on Kissingeri isemeelse käitumise tõttu jähnenenud ning Lääne-Ameerika riigid on valmis alustama ühist aktsiooni Ühendriikide kaubandussuhted kitsenduste vastu.

Kõiki neid probleeme käsitledes mainivad Kissingeri kriitiseerijad, et välisminister osib suurt sõrjast Ühendriikide vaenlaste Hiina ja N. Liiduga, kuid ümatab sealjuures täielikult Ühendriikide poliitilised sõbrad ja liitlased.

Ameerikas on Kissingeri poliitika faskode suurimaks ja põhjalikumaks arvustajaks tuntud majandusteadlane, kommentaator ja autor Eliot Janeway, kes seob Kissingeri välispoliitika Ühendriikide praeguste majanduslikkude raskustega. Janeway leiab, et välisminister jätab oma välispoliitiliste tehingute sooritamisel täielikult kahesilma vahele majanduslikud tegurid. Eriti mürgiselt suhtub Janeway Kissingeri detente poliitikasse, nentides, et Kissinger pole mingi diplomaatiline geenius vaid ainult venelaste kannupois. Venelased saavad ameeriklastelt vilja, tehnoloogiat ja kredite oma režiimi ja imperiumi tugevdamiseks, kuid Kissinger ei ole osanud

Moskvalt vastutatuks nende annete eest midagi välja kaubelda.

Janeway märgib irooniliselt, et Kissinger on saavutanud endale suure populaarsuse sellega, et ta sõidab mööda maailma ringi ning jagab heldelt välja Ühendriikide varandusi.

Endise presidenti Nixonit endine nõuandja Colson mainis hiljuti ühes televisioonintervjuus, et Nixonil oli raskusi isemeelse ja oma käel tegutseva Kissingeriga ja Nixon tundis muret sellepärast, kuidas Gerald Ford saab tema asemele astudes Kissingeriga hakkama. Nixonil kartusid oled kahtlemata põhjendatud, kuna president Ford on välispoliitilistes küsimustes võrdlemisi roheline ning Ühendriikide välispoliitika on jäänud täielikult Kissingeri hoolde – kahtlemata palju suuremal määral kui Nixonil päevil. Sel puhul jääb ainult imestada, et kui Kissingeri välispoliitika nii silmatorikavalt ümmikkusse on jooksnud – miks ei panda tema asemele välisministri toolile istuma uut meest, kes ühitaks Ühendriikide välispoliitika täiesti uutele alustele ning lõpetaks ümbritsevasse viivad kombinatsioonid N. Liiduga ja teiste kommunistlike riikidega?

AMT

Veterinaar-kongress Kreekas

Salonikis, Kreekas, toimub 6.–12. juulini Loomaareste Maailma-kongress. Arvatavasti võtab sellest eelmiste kongresside eeskujul järelgi osa ka mitmeid eesti loomaareste.

Kes osavõtjatest on huvitatud mingisuguse omavahelise kokkusaamise korraldamiseks Salonikis, palutakse sellest teatada dr. Ants Pallolile aadressil 41 Morristown Rd., Bernardsville, New Jersey, 07924, USA.

Ka Eestist on teada vähemalt ühe veterinaararsti kohalesõitu.

Skandinaavia majandus Times'i valguses

NEW YORK (VE) – Ühendriikide suurajalehe "New York Times" kirjasatja Alvin Shuster annab kokkuvõtliku ülevaate Skandinaavia riikide praegusest majanduslikust ja sotsiaalsest olukorrast, iseloomustades seda ironilise lausega: rootslastel on tooraineid, norralastel on õli ja taanlastel on igasuguseid hädasid.

Korrespondent leiab siiski, et Skandinaavias on üldine majanduslik olukord rahuldav ja ehkki esineb mõningaid probleeme, ei jookse rootslased, norralased ja taanlased meelt heites ringi ning ei ringuta käsi.

Aegade jooksul on kõik kolm riiki üles ehitatud heaoluriigi süsteenile, mis kindlustab nende kodanikele eksistentsi ning kaitses neid ka raskete aegade vastu.

Kolmest Skandinaavia riigist võib kõige närvilisemat meeleolu märgata Taanis, kuna seal valitseb kõige suurem tööpuudus. Statistiliste andmete kohaselt on Taanis 6 protsenti tööpuulistest inimestest ilma töötä. Murelikku meeleolu oli märgata ka asja toimunud parlamendivalimiste ajal, mil majanduslik depressioon ja kõrged maksumused olid peamisteks valimiskampania arutlusaineteks.

Taanis sotsialistid, kes on üles ehitatud heaoluriigi, võitlevad ägedalt oma endiste postitsioonide tagasihaamiseks, mis neil aga ei õnnestunud. Nad võitsid parlamendis juurde kohti, kuid sellest ei jätunud kaugeltki vajaliku enamuse saavutamiseks ning neil tuleb võimu jagada liberaalidega.

Sessiuures tuleb märkida, et 14 protsenti äranõutud häältest läks uuele parteile, kelle programmis on tulemaks ära kaotamine, mis on üks kõrgemaid maailmas.

Palkade tõstmine ei ole käinud kaugeltki käsikäes hindade tõusuga ning taanlased on väga mures

inflatsiooni suurenemise pärast. Skandinaavia riikidest on inflatsioon kõige suurem Taanis – 16 protsenti, järgnevad Rootsi 12 protsenti ja Norra 11 protsenti. Norralasi peetakse õlleidude tõttu Norra vetes nüüd "sinsilma-listeks araablasteks" ning 1976. aastal loodavad norralased jõuda nii kaugele, et neil ei ole vaja enam oli importeerida ning vile või kuue aasta pärast on Norra õliproduktseerivate maade hulgas kümnen-dal kohal maailmas.

Norras ei tunta tööpuudust, kuna õlitööstus on andnud Norra majandusele suure süsti ning muudetud tööaladelt vabanenud töölisel leivad kergesti tööd õlitööstuses. Norralaste peamiseks probleemiks on õlitööstuse tugeva kontrolli all hoidmine, et vältida sellega majandusele liiga kiiret kasvu.

Rootsis on olukord üldiselt rahuldav, kuna töötute arv on ainult 2 protsenti tööliste koguarvust. Kuna paberi ja paberimassi hinnad on maailmaturul praegu kõrged, siis saavad rootslased hea sissetuleku.

Ja huvitava kombel on ka Rootsi autotööstus suutnud säilitada oma produktiooni võidumä, samal ajal kui kogu vaba maailma autotööstused kirastavad ja turgusid otsivad.

Autotööstus Saab on isegi oma produktiooni 3 prots. võrra suurendanud, kuna Volvo on võrreldes eelmise aastaga pisut tagasi tõmmatud.

On selge, et ükski neist maadest ei saa end hermeetiliselt lahutada teiste Euroopa riikide probleemidest. Skandinaavia riikide heaolu olemine lõpuks ikkagi väga suurel määral teiste riikide heast käekäigust, sest kui teised riigid ei suuda enam Skandinaavia riikide tooteid osta, siis saavad ka rootslased, norralased ja taanlased raskustesse.

USA sõjaveteranid araablaste juures

WASHINGTON (VES) – Ameerika avalikkusele tuli üllatusena teada mõeldum laupäeval, et paljud USA erikust sõjaväelased ja Vietnamis sõja veteranid on palgatud ühe ameerika erakompanii poolt treenima Saudi Araabia sõjaväge ning ühtlasi kaitsma seal-seid õilvälju. Teade saabus paar-kolm nädalat pärast seda, kui välisminister Kissinger vihjas, et õilriikide vastu võidakse hädava-jadusel kasutada ka jõudu.

Ameerika sõjamehi on palganud Vinnell kompanii. Leping sõlmiti 1000 mehega, kes peavad kolme aasta jooksul välja õpetama moodsamaid relvi kasutama Saudi Araabia 26.000-meheist kaitses-meed. Viimaste peamiseks ülesandeks on kaitsa õilväljasid ning kuningas Faisal ja tema perekonda.

Ass. Pressi teade oli šokiks paljudele ameerika poliitikutele. Mitmed senaatorid, näit. H. Jackson mainis, et tema on "täielikult jahmatatud". Ägedalt selle aktiooni vastu kõneles ka senaator Humphrey. Senati sõjavõude komitee asus küsimust selgitama.

Tegelikult ei ole Saudi Araabia ainuke õilmaa, kuhu on palgatud ameerika sõjaväelasi nõuandjateks. Umbes 600 sõjaväelast nõuandjat viibib praegu ka Iraanis, kus nad õpetavad välja Iraani sõjamehi kasutama moodsaid relvi. Viimase kahe aasta jooksul on Iraan kulutanud 5,8 miljoni dollarit moodsamate USA relvade ostmiseks. Muuhulgas on Iraan ostnud hiljaltel F-14 võitluslennukeid ja tankitõrje rakette.

Telegraafagentuuri UPI teatel on Iraan lii maailmasõjast saadik USA-le veel ikka võiga 36 miljoni dollarit.

Uudiskirjandus

KATRIN JAKOBI
"SUVEKODUMAA" ILMUS

Hiljuti ilmus ja on liikmetele välja saadetud Katrin Jakobi novellikogu "Suvekodumaa". Jakobi on autori varjunimi, ta elas varem Rootsis, praegune asukoht on USA. See on ta esmikteos ja sellisena täiesti küps. Raamat sisaldab 13 novelli, mis käsitlevad erinevates miljöös liikuvaid inimesi alates Soomest kuni Ameerikani. Kogu seda ainetikku ühendab ühtlane ainesse võselaamisvõime, ta isikupärane, aga lihtne realistik stiil, ta inimhinge sügavustesse pürgiv pilk. See on üks pisut vanamoodsaid novellikogusid vanas heas hindreylikus laadis.

Eelmise A-seeria teose – Heino Susi "Ule lahe" vastu on huvi olnud elav. See teos käsitles teatavasti eesti noormeeste põgenemist Soome, nende väljajäet ja tegevust Soome armees. Ta järgmine osa "Kotjutule" käsitleb soomepoiste võitlusi Eestis. Kirjastus teab, et teost on veel saadaval aadressil: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Põk 1, 220 03 Lund 3 või telefonil: 046/12 17 19.

R. Sahri, Saksaamaa eestlaste koostöökomitee abiesimees, viibib koos abikaasaga pikema külaskäigul USA-s.

Ermiil ja Linda Kukik Münters Saksaamaal tähistasid hõbepulma.

Läbilõige Eesti Vabariigis ilmunud postmarkidest.

Ilmub Raamatuaastal: Monumentaalne suurteos: "Jüri Uluots ja tema aeg"

1975 on kuulutatud Eesti raamatuaastaks.

1975 a. möödub ka 50 aastat Eesti riigimehe ja teadlase Jüri Uluotsa surmast. Samaaegselt võib pühitseda tema 85. a. sünnipäeva.

Iseseisva Eesti viimne peaminister presidendit ülesannetes prof. Jüri Uluots sündis Kirbla vallas Läänemaal 13. jaanuaril 1890. Ta suri Rootsis 9. jaanuaril 1945. Oma 55. sünnipäeval 13. jaanuaril 1945 maeti ta Stockholmis.

Seoses nende tähtsavadega on Eesti raamatuaastal 1975 koostamisel ja ilmub monumentaalne suurteos:

Jüri Uluots. Tema elu ja 165 ja tema aeg sõnas ja pildis 1890–1945.

Teos sisaldab üle 1000 pildi ja dokumendi. Nendele lisandub mahukas tekstiosa.

Tekstist on kokkuvõtte inglise, saksa ja rootsi keeles.

Raamat ilmub suurformaadis 23 x 30 cm, köites ja hea paberil.

Paljud pildidest ulatuvad üle terve lehekülje. On ka kaheleheküljelisi pilde. Teose üle tuhande pildi ja dokumendi hulgas leidub ka värvipilti.

AABS värbab uusi liikmeid

Ajajasaabunud Balti Teadusliku Uurimisühingu – Association for the Advancement of Baltic Studies – liikmete üldnimistikut 1974. aastal selgub, et sellel organisatsioonil on ca. 630 tegevliiget ligemale 26 riigist kõikidel mandritel.

Eestlaste arv seevastu liikmeskonnas on suhteliselt madal, eelkõige vaatusel selgub, et vaid ca. 120 eestlast (teadlast) vabas maailmas on seni ühinenud selle uurimisühinguga. Rootsiist on liikmeid vaid 5–6 eestlast.

Uute liikmete värbamiseks on Balti Teadusliku Uurimisühingu, mille presidendiks 1974/75 on eesti keeleteadlane prof. Ilse Lehelte, Ohio State Universityst, alustanud hoogsat aktsiooni. Välja on saadetud ka paljudesse Rootsis elavale eesti teadlastele vastavald liikmesastumise soovilavalduse lehti, millel on märgitud, et selleks otstarbeks võidakse isegi pöörduda aialjargneval aadressil: Executive Office of the AABS, 386-86 th St. Brooklyn, N.Y. 11206.

Jüri Uluots

Teose nimele registris on üle tuhande tuntud eestlast nime, kes pildid esinevad.

Oma ainokasitusest ja mahukusest on see alulaadne teos seniini paguluses kui ka Eesti raamatualajaloo üldise.

Teose on koostanud ja kujundanud arhitekt Erik Uluots, Jüri Uluotsa poeg. Tema on ka raamatu väljaandja ja kirjastaja.

Teos ei kirjeldata mitte ainult Jüri Uluotsa elu ja tegevust. Tema elu taustal annab see teos samaaegselt pildi Eesti maa ja eesti rahva elust ja saatusest tema eluajal. See on dramaatiline ja murranguline ajajärk Eesti ajaloo. Eelmise sajandi lõpust, esimese maailmasõja ja revolutsioonide keerisest, okupatsioonidest ja vabadussõjast kuni iseseisvuse kahe aastakümneni, teise maailmasõjani, uute okupatsioonideni ja põgenemissügiseni nüüd juba rohkem kui kolmekümne aasta eest.

Nende sündmuste taustal viib teos Uluots külast Läänemaal üle Pärnu Neeva kallastele Peterburis. Seal revolutsioonide linnast jõuab Jüri Uluots tagasi oma kodumaale just Eesti Vabariigi sünniks 1918 a.

Ja selle vabariliga on kogu tema järgnev elu ja tegevus tihedalt seotud. Asutavas Kogus, Riigikogus, Rahvuskogus esimehena, Fõhiseaduste koostajana, Riigivolikogu esimehena, Peaministrina ja lõpuks Peaministrina Presidendi ülesannetes.

Aga ka teadusemehena, Tartu

ülikooli professorina, ülikooli rektorina, üliõpilaste organiseerijana, ja osavõtjana paljudest teistest eesti eluvaldustest.

Teoses avaldatakse dokumentaalset pildi ja dokumendimaterjali paljude suurte sündmuste kohta eesti ajaloos nendel aastatel. Aga mitte ainult ajaloolist, vaid ka kultuurajaloolist materjali.

Paljud tuntud inimesed muutuvad pildidel jälle elavateks. Jälle lehvivad lipud, kõlavad kõned ja laulud. Kadunud päevad ja ööd tõusevad aja vetest.

Teos sisaldab rohkesti haruldasi fotosid ja materjali, mida seniini üldiselt pole avaldatud. Või mis praeguses olukorras pole kättesaadavad.

Seal on palju materjali, mis on jäänud ajaloolise tähtsuse ja väärtusega.

Teos on koostatud pikema aja uurimuste põhjal. Teoses on kasutatud kõiki saadud ja kättesaadavaid materjale. Eeltoodud teoseks on kestnud mitmeid aastaid. Rohkeid arhive ja materjalikoguseid on läbi vaadatud. Paljud kaasaegsed on loovutanud väärtuslikke mälestusi.

See on raamat kõigile, kes need aastad ise on läbi elanud. Aga ka nendele noortele, kes tahavad tundma õppida möödunud aastaid Eestis.

Teosele on nüüd avatud ettevalmistused. Teose hind ettevalmistusel on kr. 125.-

Teose trükiaru on otseselt sõltuv ettevalmistuste arvust. Sellepärast on varajane ettevalmistamine suure tähtsusega.

Ettevalmistused palutakse saata nii pea kui võimalik järgmisel aadressil: Erik Uluots, S:t Eriksgatan 81, 4, S-113 32 Stockholm.

Et kindlustada teose väljaandmist, on ettevalmistajate suu arv väga tähtis.

See teos ilmub Eesti raamatuaastal 1975. See kirjeldab ühe eesti mehe teed läbi muutuvate aegade. Aga ka Eesti rahva ränkude samal ajal.

Loodame, et eestlased üle terve maailma aitavad kaasa selle monumentaalse väljaandmisele. Sellega et nad selle teose teavikud.

Millel on püsiv väärtus. Nüüd ja kõigil tulevikupäevadel.

Noorte väljenduse vähikäik ilmnas kirjandite võistlusel

Eesti eksilinoorte kirjalik eneseavaldamine on teinud vähikäiku, konstateeris ülemaailmse noorte kirjandusvõistluse žürii võistlustööde hindamisel, kusjuures selgus, et osa ei võtnud ühtki eesti noort Rootsi. Väljenduseks tagasimeet ilmnas nii sõnavara kui ka ägikirjutuse ja lausekujunduse. Hindamiskomisjoni kuulusid Kadri Nüder, Aire Salmre, Lilian Esop ja Olev Paul. Nende mulje tagasimeetust tuginen võrdlusele eelmise aastase võistlusega.

Kirjandusvõistluse korraldajaks olid USA eesti skautide gaidide malevad ja osa võtta said noored üle maailma 8–16 aasta vanuses kolmes vanusegrupis. Kokku tuli hindamiseks sisse 35 tööd: 5 Kanadast, 3 Inglismaalt, 1 Austraaliast ja kõik ülejäänud USA-st.

Vanemas grups 14–16 a. omas esimese auhinna 40 dollari suuruses Kadi Kool 15 a. USA-st, kirjutuse eest "Olen eesti noor". Ergutusauhinna 10 dollari suuruses said Martin Sarapik, 16 a. USA-st kirjutuse eest "Minu huvialad", Martin Liiv 15 a. USA-st kirjutuse eest "Minu huvid" ja Karl Peets 16 a. USA-st 100 eest "Minu huvialad".

Keskimese vanusegrupis 11–13 a. tuli esimesele auhinnale 25 dollarit Kristiina Vaiter 12 a. Kanadast

kirjutuse eest "Eesti koolis". Teise auhinna 20 dollarit sai Pille Läänemägi 12 a. Inglismaalt kirjutuse eest "Üks meeldejäädud päev". Ergutusauhinna 10 dollarit said Ingrid Parts 11 a. USA-st kirjutuse eest "Üks huvitav sündmus" ja Irene Uim 12 a. USA-st 100 eest "Üks meeldejäädud päev".

Noorem vanusegrups 8–10 a. sai esimese auhinna 20 dollarit Helve Merend 9 a. USA-st kirjutuse eest "Päev väljasõidul", teise auhinna 15 dollarit omas Kylli-Johanna Kartus 9 a. Austraaliast 100 eest "Minu kodu". Ergutusauhinna 10 dollarit sai Ingrid Uim 9 a. USA-st 100 eest "Minu kodu".

Auhinnatud tööd tulevad avaldamisele eesti ajalehtedes ja noorte ajakirjas "Tulehoidja". Nimestatud võistluse läbiviimist teostasid auhindadega, mis on kokku 180, Eesti Rahvuskomitee USA-s 150 ja puuduva osaga malevad. Võistluse tegelikuks läbiviitjaks oli skm. Gaston Randvee.

Žürii märgib, et mitmete tööde juures jäi mulje, et väljendused ei ole noorte endi oma, vaid mõne vanema poolt ette dikteeritud. Kuna oluline on, et töodes oleksid laste endid mõtteavaldused, tuleb edaspidi taoliste võistluste läbiviimine otse skaudikoondustel või koolitundides.

Naishelilooja plaat ja muusikaline suaree

Lähemal ajal on oodata eesti muusikaelus kahte rõõmustavat sündmust.

Kõigepealt lisandub mõne päeva pärast eesti heliplaadi rivisse ka helilooja Salme Purre plaadistatud helilooming, mis kannab nime "Ma näen". Sellega püütakse jäädusada ainult osa komponisti rikkast varasalvest. Heliplaadi kuuleme komponisti ennast esinemas nii pianistina kui ka deklamatormelodeklamatatsioon ja klaveri saatmis solisti, tenor Raimund Ralvide. Kooriga esitab Göteborgi naiskoor Harry Truusi juhatusel.

Salme Purre nimi on eriti tuttav eesti muusikainimeste ringkondades, kuna mitu tema korraldau noorhinnatud Ameerikas ja Kanadas korraldatud eesti koorilaulude võistluse ning ka ettekanut kooride poolt. Tema heliloomingus on ehtsat sügavat tunnetust, hingeatust kõlalist harmooniat ja temperamentset helidevärvin helidevärvingut romantilist taustal.

Juta Kurman – Helikunsti Kesksuse esinaine ja muusikakriitik kirjutab: "Teie loomingut lehitsevad avaldame silnuuruse kiitust ja

rõõmu, et ometi oleme leidnud loova isiku muusika alal, kellel on talenti mitmel alal kirjutamiseks ja kes kirjutab meie generatsiooni idiooni s. o. rahvusromantilise heroilises stiilis. Teil on suurt eruditiooni, õrnut ja elavat ettekujutusvõimet."

Kuna naisheliloojad on enamasti olnud vaeslapse olukorras, siis seda rohkem on meil põhjust hinnata sellist suurt panust, Salme Purre heliloomingut, kui haruldust meie väikerahva muusika- ja kultuurilans.

Inglannast naismuusik Marion Lees vaatleb ja arutab naiskompositeid olukorda inglise naiste ajakirjas "Spir Rib" nr. 31. Tema artikkel algab tsitaadiga: "Naine, kes komponeerib, on kui tagumisel jalgalda käiv koer, kes võib olla ei kõla kuigi liusasti, kuid peab imestama, et see on üldse võimalik." Ta küsib, et miks pole ilagi leidnud tõelist suurt naiskompositi ja leiab ka sellele kohe vastuse: "Selleks, et sinu pole mitte vahe mees- ja naiskomposistide talendis, vaid vahe seals selles, et oled ainult naine ja et naiskomposistidele pole antud võimalusi."

Meil on võimalik heliloojat Salme Purret isiklikult kohata ja kuulda 23. märtsil Ooperi Rotundani saalis muusikalisel suareel keil 18, kus ettekanade tulevad komponisti enda esituses klaveripalad, melodeklamatatsioon ja klaverisatad soololoaludele tenor Raimund Ralvide esituses. Laulel kannab ette näitleja Mare Leet.

ADA OTEMA

Pääsesid läände

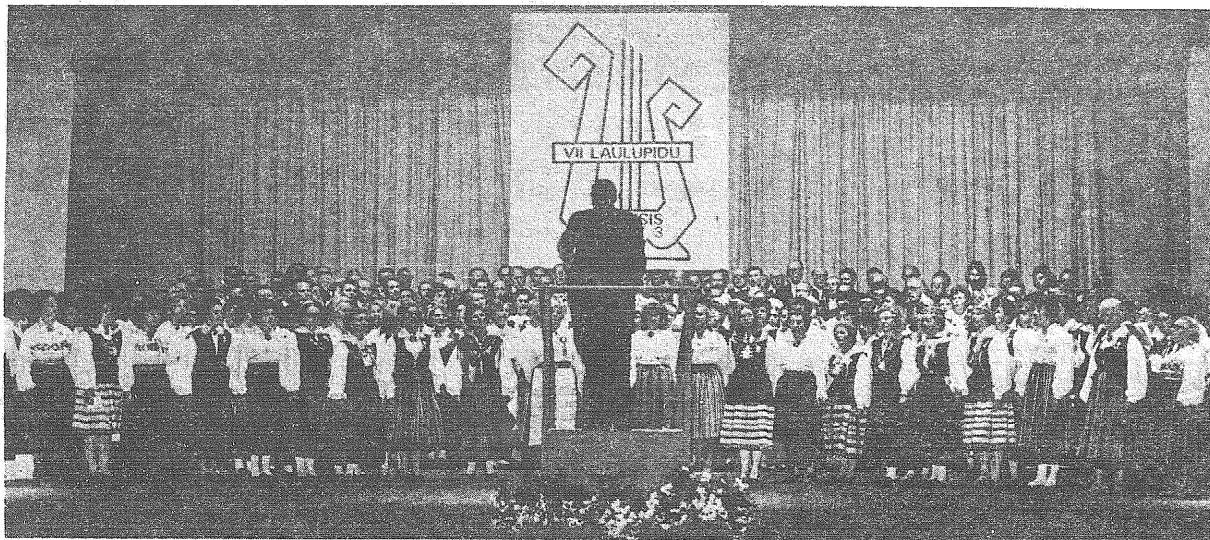
Okupatsioonivõimude loal pääses kodumaalt Rootsi tütre matusele Maria Seisjamaa ja venna juurde Maria Gerohova.

Kanadas külastas venna Leonora Maria Tammi, Ameerikas venna Elfride Norman ja Elio Kirsimu. Venna matusel oli Adele Toomik.

Brasíliast oli poja juures Olga Schmidt, Lääne-Saksamaal sugulase juures Eva Marika Piltson ning Soomes et juures Maria ja Sergei Grosberg.

Helilooja Salme Purre

Stockholmi Älvsjö messiahallis peetud laulupidu 1973. Pildil ühendatud koor.

Eesti Lauljaskond Rootsis 25-aastane Juubelilaulupäev 31. mail Norrköpingis

Pagulus on kestnud juba nii pikka aega, et võime tähistada paljude rahvuslike organisatsioonide veerandajalise tegevuse juubeleid. Aasta vahetusel võis Rootsis asuvate eesti laulukoorte keskorganisatsioon "Eesti Lauljaskond Rootsis" tagasi vaadata oma 25-aastasele tegevusele. Paguluse algaastail tegutses üle maa kas iseseisvaina või seltskondlike ühingute juures üle paarikümne eesti laulukoori. Selle populaarse rahvusliku kultuuriala tiivustajana

ja ühisürituste läbiviijana meile nii omaste laulupidude ja laulupäevade näol puudus aga vastav keskne organ. Tösi küll, 1948 Skansenis toimunud I Eesti üldlaulupeo eel oli lauljaskonna keskorganisatsiooni loomine juba teoksil, kuid selle tegelikule rakendamisele ei jõutud ning I laulupidu libises lauljaskonnalt seltskondlike organisatsioonide esindajast moodustatud nn. "Laulupeo Peatoimkonna" kätte, kus lauljaskond oli nõrgalt esindatud.

Kogemuse võrra rikkamana asusid Stockholmis laulukoored juba sellele laulupeole järgnenud kevadel nõu pidama eesti lauljaspere koondamiseks ühise katusse alla laulukoorte iseseisva keskusena, kelle ülesandesse kuulus ka vanade traditsioonide – laulupidude – korraldamine.

Mitmekordsete nõupidamiste ja arutluste järele jõuti nii kaugele, et 4. det. 1949 tuli toimne laulukoorte esindajate nõupidamine, kus tehtigi otsus Rootsis asuva eesti lauljaspere koondamiseks ühise keskuse "Eesti Lauljaskond Rootsis" ümber. Võeti vastu põhikiri ja valiti ajutine organisatsioon juhatus eesotsas prof. Juhan Avavikuga.

Asutamiskokkolekust võtsid osa esindajad Juhan Avaviku segakoorist, Stockholmis ENMKÜ meeskoorist (praegu St. Eesti meeskoor), Stockholmis ENMKÜ Noorte segakoorist, Norrköpingis ENMKÜ meeskoorist ja Uppsala Eesti segakoorist.

Tegevus sai täispurjel peale alles 21. mail 1950 mail toimus esimene laulukoorte Esinduskogu korraline koosolek ja valiti püsiv juhatus. Sellest alates on tegevus vaibumata järjekindluse ja püsivusega kulgenud Vanemuise Suure Lauu tähe all kogu mõeldum 25 aasta jooksul eesti laululüdi edasikandjate entusiastlike lauljate ja koorijuhitide ühises laulurõhms.

See tegevus ei ole suures osas alati pääsenud laia üldsuse tead- kusse, kuid et selles keskorgani- satsioonis intensiivne töö ja tege- vus käib, seda näitavad hiljavad verstaadid Lauljaskonna kor- raldusel toimunud üldlaulupidude ja laulupäevade näol. Kuna kodu- maal toimisid üldlaulupeod 5 aasta takka, on stin – paguluses – seda

vahemaad laulukoorte tegevuse elustamise ja süvendamise tähe all vähendatud ühe aasta võrra, s.t. et üldlaulupidusid on korraldatud iga nelja aasta järel. Kronoloogiliselt on need toimunud:

1954. a. II üldlaulupidu Stock- holmis Rålambshovi peoväljakul, 1958. a. III üldlaulupidu Göteborgis, Slottsskogsvalleni spordiplat- sil, 1961. a. IV üldlaulupidu Stock- holmis, Kuninglikus Tennishallis, 1965. a. V üldlaulupidu Stockholm- is, Kontserthoone suures saalis, 1969. a. VI üldlaulupidu ühtlasi ka Eesti üldlaulupidude 100-aasta juubelilaulupidu Stockholmis, Erikssdaishallis, ja 1973. a. VII üld- laulupidu Vabas Eestis toimunud esimese üldlaulupeo (VIII üldlau- lupidu) 50. aasta ja Rootsis toimu- nud I üldlaulupeo 25. aasta tähi- stamise puhul Stockholmis Mässhal- lis.

Need kõik on kujunenud meie üsarmaliks peopölviks ning suur- tes ja võimsates rahvuslike meeleavaldusteks ja valmeks võitlusrelvaks tuhandete laulupi- dude küllaliste kaasaelamiseks.

Täie õigusega võib laulupidusid üldse pidada suurimaks tegureiks meie rahvusliku iseteadvuse ja eestluse alalhoidu ning ühtekuuli- vuse väljendajana olgu see võrsil või enne ja ka praegu meie põlisel kodumaal – Eestis.

Seda valmu on Eesti Lauljaskond Rootsis peale üldlaulupidude, mil- lised peamiselt on toimunud pea- linnas – Stockholmis (välja arva- tud III laulupidu, mis toimus Gö- teborgis) püüdnud levitada ka eestlaste vähemates keskustes laulupäevade korraldamise näol, millesid on oma mõõtmelt enami- kus kujunenud samuti üldisteks eesti heliväe kokkutulekuteks. Neid on korraldatud:

Eskilistuna – kolmel korral (1960, 1963 ja 1967), Södertäljes – kaks (1960 ja 1964) ja Norrköpingis – üks (II laulupäev 1962. Esimene Norrköpingi laulupäev toimus juba enne I üldlaulupidu 1947, olles see- ga üldse esimeseks eesti laulu- päevaks Rootsis).

Nende laulupäevadega on rah- vuslik side alal hoitud ka provintsis asuvate kaasmaalastega.

Alates 1961 üldlaulupeest on lau- lupidudel-päevadel mõjukalt ja suure menuga kaastegev olnud rõõmust ikkandav ja leegitsev las- tekoor Stockholmis ja Göteborgi algkoolidest ning mitmetest eesti täienduskoolidest üle maa, – meie eesti lauljaskonna järelkasv, sest teame ju, et lauljahnng võrsub juba nooruspäevil.

Samuti on pea kõiki laulupidusid ja osalt ka laulupäevi aidanud si- sustada rahvatantsiljad mitmetest keskustest Stockholmist rahvatant- sijate ringi ja "Kassariigi" eesots- as, millega on süvendatud ja pro-

pageeritud ka meie teist rahvaliku kultuuriomana.

Ka on laulupidudest peale eesti laulukoorte Saksamaalt ja Ing- lismaalt, küllalistena osa võtnud hõimuvelled – soomlaste – se- gakoor "Kansallisi Kuoro" Hel- singist ja paaril korral ka Rootsi koorid.

Laulupidudel-päevadel on üld- koor juhatajad: heililoojad prof Juhan Avavik, Verner Nerep, Eduard Tubin ja Roman Tol, heli- kunstnikud Hilma Nerep-Mossin ja Herbert Piirimets ning Helmer Avasalu, Kustav Järviopp, Harri Klisk, Lembit Leetmaa, Eero Tar- jus, Harry Truus ja Joh. Aro.

Laulukoorte otseste tegevuse hvides on kirjastatud kuu laulu- de kogu segakooridele, kokku 144 lauluga, millesid juba ammu on muutunud kooride raudvaraks: peale nende on levitatud mitmeid vähemaid lauluvara väljaandeid.

Sammu on peetud ka tänapäeva uusloomingu alal, milleks ELR korraldas ülemaaalme võistluse sega-, nais- ja meeskoori lauluvara rikastamiseks.

Ülemaailmses ulatuses on ELR initsiatiivil innustatud meie laulu- koorte kaasajoomist maailma ulatuses, nagu: osavõttu I Üle- maailmsel Eesti Päevadest To- mrontos 1972 ja alles äsja – mõõdu- nud aastal – Euroopa Eestlaste Laulupeost Saksamaal, Münsteris: samuti on käigus ka II Üle- maailmsel Eesti Päevade puhul Baltimores 1976 toimuvast laulu- peost osavõtt.

Lauljaskond Rootsis inii- siatiivil viidi läbi 1971 ka esimene ülerootsiline Eesti Noorte Päev Stockholmis.

Kokkuvõttes on see olnud suur ja lai tegevus rahvusliku kultuuri vil- jelemise ühes sektoris. Peab ka

mainima, et seda tööd on suudetud teostada ilma mingit riiklikku abi saamata, – on loodetud vaid meie oma rahva poolehoidu. Ja seda poolehoidu on laulurahvas ka ku- hilaga leidnud. On põhjust veel alla kriipsutada, et kõik lauljaskonna suurettevõtted on toimunud käsi- käes eesti ajakirjanduse ning eesti majanduse ja äringikondadega nende siira poolehoidu tähe all, mis näitab, et minevikutraditsioon – side rahvusliku kultuuri edenda- mise ja tulunduse vahel – on jäa- nud kehtima ka tänapäeva mate- rialistlikus ühiskonnas. See annab lauljaskonnale julgust ja jõudu edasisteks ettevõtmisteks eesti laulu viljelemise teel.

Lauljaskond Rootsis tege- vust on esimeestena juhtinud: pikka aega prof. Juhan Avavik (praegu auesimees), Eduard Kägi, Danieli Treufeldt ja Joh. Aro.

Käesoleval ajal juhib Eesti Lauljaskond Rootsis tegevust: Jo- hannes Kant esimehena, Jüri Raid abiesimehena, Jüri Remmelgas, sekretärina, Elise Truuvet laeku- rina ja Erna Klemmer.

Kuid, – kõige tegevuse aluseks on mitmesajajärgeline eesti helivä- gi, kes noortest kuni hõbehalvini koos oma imukate juhtidega kas- nab Vanemuise Lauu oma süde- mes ja hinges selleks, et eesti lau- ja meie kaunis emakeel ei kustuks.

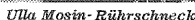
Nende lootustega lähed Eesti Lauljaskond Rootsis vastu eeltu- levatele aastatele, seniks kuni kord kõik eestlased võivad ühiselt lauda Vaba Eesti Lauu oma põliskodu- maal.

Oma 25-aasta juubelil tähistab Eesti Lauljaskond Rootsis laulu- päevaga 31. mail Norrköpingis ja tahab loota, et senine poolehoid ka sel tähtpäeval laulurahvale osaks saab.

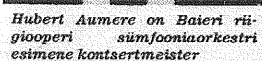
J. ARO

KARINI kroonika:

Mõlemad õed on blondid sihva-
lad valkürriad, ent ilma nende
audrühis Wagneri neitsite sõjaku-
test. Ada Schiller, kes mõne aasta
est jäi leseks, õpetab algkoolis
õigki aineid, ka laulmist ja võim-

Ada Schiller

Enno Aviisaar, EELK Kesk-Inglismaa koguduse õpetaja, tähistas koos abikaasaga hõbepulmanäeva

Eesti agraarajaloo proletariseerimine

Ülalmainitud, tõeliselt uusi andmeid esitatakse selles raamatukeses esiljoones tuntud arheoloogi Vello Lõugase uurimistule-

Imar Arens.

Joh. Kotkas 60-aastane

Els Oksaar viibis suvel Stanfordi ülikooli lingvistika komitee kutsele Californias. Augustis võitis ta osa sotsioloogide 8. maailmakongressist Torontos, kuhu ta oli kutsutud diskutandina. Septembris viibis ta kaks nädalat külalisprofessorina Helsingi ülikooli filosoofia teaduskorras.

Meie armas

Antonie (Niina)

Karlén

N-na Oja

Sünd. 11/11 1915 Viljandis
Surn. 15/2 1975 Stockholms

MAIMU

ERIKA

ANDERS

SÖBRAD

Puhka rahus kallis!

Matusetalitus toimub kolmapäeval, 5. märtsil kell 13.30 Jakobi kirikus.

Armas kaasvend

Aleksander

Mihkels

Sünd. 25/5 1918 Saaremaa
Surn. 11/2 1975 Stockholms

Mälestab leinas

KORP. KOTALIA

Matusetalitus toimub neljapäeval, 27. veebruaril kell 14.00 Gustavsborgi kabelis.

Ootamatult lahkus meie kauaaegne ametnik

Ellen Mei

Mälestavad

EESTI KOMITEE

E.K. GÖTEBORGI OSAKOND

Oma armast toetaja-liiget

Ellen Mei'd

mälestab kurbuses

EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING GÖTEBORGIS

Norrköping

Algus lk. 1
pögenikku. Seal tööd ei väideldatud ja ajaviitaks chitati näit. paberist ja papist Tallinn, millisest ajaleht toob ära huvitava pildi. Elga Ralend tuli salaja paadiga üle Öresundi Rootsi ja Gävles andis ennast üles rootsi politseile, kui sadamasse tuli Poola laev, seletades, et ta on sellega salaja tulnud. Nii pääses ta tagasi saatmisest Taani ja tema sai asitiitli legaalse pögenikuna.

Jaan Allas jutustab baldaste väljaandmisele jäänud edasträndamistuhinast. Need aga, kes kohale jäid, pidid kohanema töödusluga. Temal kui tehnikul tuli enne keelevaljalku omandamist leppida maa- ja teetöödega, naised said esialgu koduabilise kohti. Kuid a. 1947 sai ta konstruktoriks Fiskeby juurde, kuhu ta jäigi.

Elga Ralend abielus ja jäi koduseks, kasvataes kaht tütart. Kui mees suri, siis alustas ta tööd meditsiiniina, milleks tal ju oli varasem väljaõpe.

Evald Küla, kes 9-aastasena vanematega Rootsi tuli, õppis kiiresti keele ja aitas vanemaidki õppida, elades alguses Julitas, siis Ähys. Näid on ta abielus rootslannaga, tal on kaks poega ja tühne ennast

rootslasena. (Ta sai rootsi kodakondsuse 1973). Nagu ta märgib, ei ole tal vajadust eesti kultuuri järele, kuid ta mõistab teiste eestlaste vajadust. Tal on aga sellegipoolest "eesti probleem": topeitkodakondsus.

Problem, mis on ta teistele eestlastele. Jaan Allas nimetab seda skandaaliks, et asja pole lahendatud:

— See on häbiäärne. Meile on peale summitud üks kodakondsus, mida me kunagi pole soovunud ega taotlenud. Taotlused olukorra muutmiseks, mis korduvat on üles kerkinud riigipäeval, ei ole toonud mingit muudatust.

Usutletavad on rõhutanud, et omakultuuri harrastamine on eestlasi aidanud ka kohanemises. Enesetundega inimene töötab paremini. Kahjuks on alles nüüd Invandrarrutredningen samale arvamisele jõudnud. Jaan Allas on Eesti Kodus, kus eestlased kogunevad, rõhutanud keele säilitamise vajadust, tutvustades eesti keele kursusi, eesti raamatukogu jne. Piirkonnas on umbes 600 eestlast, nendest aga ainult 250 aktiivsed, kes ühingu tegevusest osa võtavad.

NT on esitanud küsimuse, kas eesti kultuuri säilitamine tähendab ühtlasi vajadust kord kogu tagasi pöörduda. Allas on vastanud:

— See on hüpoteetiline küsimus, kui ütelda rootsi poliitikut viisi. Meie sooviks on esmaselt edasi arendada eesti pärandit — eesti rahvast ei tohi unustada ja oleksime valmis külastama oma sugulasi Eestis. Mul on endal seal ide.

Ka Elga Ralend näeb eesti ühingu "hingamisauku" isoleerimise vastu. Oma töö kohta haiglas tühleb ta, et ainult harva märgatakse, et "syster" ei ole sündinud rootslasena — olevat juhtunud, et mõned patsiendid ei laste vereproove võtta õel just sellepärast, et ta on eesti päritoluga...

NT rõhutab, et poliitilised pögenikud Balti riikidest on 30 aasta jooksul inimestispaneevalt hästi kohanenud rootsi oludele ja nendega on probleemid olnud minimaalsed. Ajaleht arvab, et tõenäoliselt on kaasa aidanud tegevus oma ühingu.

Ajaleht on Jaan Allasele esitanud hüpoteetilise küsimuse: kuidas oleks Eesti välja näinud, kui ta oleks jäänud iseseisvaks. Ta on vastanud:

— Usun, et see struktuurilt oleks meenutanud Taanit. Põllumajandus oleks mänginud olulist osa. Töötus, mis ei olnud nii suur aastal 1940, oleks välja arenenud ja suri sotsiaalseid edusamme oleks tehtud.

Vabariigi ..

Algus lk. 1

nii eesti kultuurilisel kui poliitilisel võitlustest, et nõnda tagada ja kindlustada eelneva generatsiooni järglust ja ülesandide iseseisvuse ja vabaduse taassaatmiseks Eestis.

Avasõnale järgnes Göteborgi Eesti Altkooli õpilaskoori esinemine. Koolijuhataja Eero Tarjuse juhatusel laulis lastekoor distsiplineeritult ja kõlpuhtalt rahvaviisi Meie elu ja Riho Pätisi Lootuse laulu.

Aktusekõnelejaksi õp. Karl Laante, kes rikasas Vabaduspäeva mõtteid paljude tuntud isikute poolt mitmel ajal lausitud tädemustega, mis tugevdavad usku vabaduse võitu, nagu kõneleja märkis. Ta naelutas kinni, et ükski võim ei saa igavesti püstitäkkidele istuma jääda. Võitluses vabaduse eest on ideedel ja sõnadel sageli suurem tähtsus kui relvaldel.

Loodame, et vene intellektuaalid Solzenitšeni, Sahharovi ja teised ei läsi viimaseiks vabaduse manifestatsiooniks, mida Kremli võimurid enam pole võimelised kontrollima, nii nagu tsaar ei suutnud revolutsioonist jagu saada. Eesti vabadusvõitlus ei toimu iseleeritult, vaid on osa kõikide rahvaste võitluses vabadusele.

Ka siinse rootsi siserinde kindlustamine kommunistide poolt juhitud ühiskonna loostamise tendentside vastu astumine on üks meie ülesandeid siinse ühiskonnas, rõhutas kõneleja. (Järg järgmises EPL-is).

Arhiivitöölised

Algus lk. 1

rationaliseerimine on teinud hulga töötuius. Stockholmi linn on selle tõttu käiku lasknud tagasihoidliku uurimise nende olukorra selgitamiseks.

Dagens Nyheter juhib tähelepanu, et poliitilisi pögenikke koheldakse Rootsis alul küll eelistatult võrreldes talaliste siserändajatega, kuid varsti peavad nad läbi ajama omal käel ja siis juhtub, et neil on suuremaid raskusi kui teadlikel siserändajail. Juba selle tõttu, et viimastel on võimalik tagasi pöörduda, kui see vajalikuks osutub, oma päritolumaale, mitte aga pögenikel. Baltlastel näit. püüdis kui poliitilistel pögenikel see võimalus:

— "Arhiivitöölised" kujunesid aastatega enim tuntud probleemigrupi pögenike seas. Vähem on seejuures teada, et ka arhiivitöölised lapsed kujunesid uueks probleemigrupi. Selles suunas vihjab üks uuri-

Plaan ...

Algus lk. 1

Kui palju maksab praegu rootsi poolt ühismajas korter?? Toimkonna poolt hangitud andmetel oli näit. Rönningeborgis hinnatabel selline: tuba köök, 44 ruutma.: sissemaks kr. 11.700, üürküite kuus kr. 446, 2 tuba ja köök, 55 ruutma., sissem. kr. 14.600, üür küite 536, sama korter 65 ruutma., sissem. 17.300, üür kr. 618, sama korter 73 ruutma., sissemaks kr. 19.200, üür kr. 663, 3 tub. köök, sissem. 19.700, üür küite kr. 693, sama korter 83 ruutma., sissem. 22.100, üür kr. 751, sama korter 84 ruutma., sissem. kr. 22.400, üür kr. 757, 4-toaline köök, 91 ruutma., sissem. 24.200, üür küite kr. 820.

Toimkond leidis, et eesti ühiselamus peaks leiduma mõlemad võimalused korterite saamiseks — sissemaksuga (ostetud) ja sissemaksuta (avalised üürikorterd), välja arvatud kogu etteviitete toetuses sisse makstud summad/osatähed oma soovi ja võimaluste piires.

Enne kui meie eesti kodu täpsemalt kavandama hakata, mis nõuab tööd ja kulu, oleks soovitat täpsustada äsjust huvitatute arv.

Sellepärast palub toimkond asjast huvitatuid, kes ühiselamajakavadele soovivad lähemat informatsiooni, teatada oma nimi, aadress ja telefon toimkonnale kirjutades aadressil: "Oma tuba, oma luba", c/o Muusa Ericsson, Farstockens 12, 1 tr., 181 35 Lidingö (Palutakse lisada kirjamark vastuse/lähema informatsiooni saatmiseks).

mus Långbro haiglas, kus püüti selgitada psüühilisi ja narkootikaprobleeme noorte seas. Sealjuures avastati, et siserändajate lapsed, nende hulgas eriti balti päritoluga, esinesid üsnagi sageli selles ühenduses. Uurimus näitas, et kohanemiskursused pögenike perekondadele viivad uutele probleemidele kandumisele teisele generatsioonile Rootsis.

Vandeadv. Leo Parre surmale vaatamata jätkab büroo tegevust endiselt.

Õigusteadlane

MADIS PARRE

Nyborkajen 17, 111 48 Stockholm

Tel. 20 18 12 või 10 05 10

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusetööd

Thure Söderquist
Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 77, 44 80 98

Erials:

Eestikombelised matusetalitused
Õppäevane valvekord

OLGE MUGAV!

Laske meid kaasa aidata mitmesuguste juriidiliste küsimuste lahendamisel!

Meie Fond: ja Notariaalosakond võib Teid abistada mitmesuguste majanduslike ja juriidiliste probleemide puhul. Nii nagu

Testamendid
Abieluvanduse
lahutuselepingud
Kinkelepingud
Pärandustombud

Ostulepingud
Kinnisvaratehingud
Ettevõtete loomine
Kokkulepped

Meie juriidilised ja majanduslikud eksperdid seisavad Teie käsutuses mõõduka tasu eest.

STOCKHOLMS SPARBANK

Armast vennapoega

Andö Aksberg'i

mälestavad leinas

VERNER

ENDEL

ELLEN

HELMUT

VEERA

perekondadega

Endist esimeest

Doktor

Victor P. Krull'i

mälestab leinas

BORÄSI EESTI KLUBI

Südamlilik tänu kõigile, kes meie ema ja õe

Lydia Lius'e

matusetalitusest osa võtsid, seda lilledega kaunistasid ja meile meie leinas kaastunnet avaldasid.

OMAKSED

Südamlilik tänu kõigile, kes meie ema ja õe

Kirikud süttuvad salapäraselt Lätis

Ööpä. Lätis on viimase kolme aasta jooksul salapäraselt põhjustatud kuus luterlikku kirikut, nelit mõned päris ajalooisid. Nende omanikud, siit rentnikud, kogudused olid kirikuid ka kindlustanud. Näiteks Ruhjas süttinud ja praegu varemeis olev kirik oli kindlustatud vene riiklikus kindlustusseltsis 60.000 rubla eest.

Pärast kahjutud ilmunud kohale kindlustusasutuse komisjon hinnanud allesjäänud varemete müürid 36.000 rublale ja kahju 30.000 rublale, mis tulnuks väljamaksmisele. Seda väljamaksu ei järgnenud. Mõni aeg hiljem saabunud kohale uus komisjon, kes väitnud, et eelmine komisjon on kahjud suuresti üle hinnanud. Teostatud

uus "hindamine", mille tulemuseks olnud kahjsumma alanemine 15.000 rublale. Kas see summa väli ja makstud, pole teada. Igatahes teatati, et kogudusele seda ei maksta, vaid summa saab Ruhja linna täitevkomitee.

Saadud või saadava 15.000 rublaga pole mõeldav kiriku taastamine. Kuna ei lubata raha saata kiriku taastamiseks läänes elavate ruhjalaste poolt, kes selleks oleks valmis, seisab kirik edasi varemeis. Põlemisel jäi "hiljaks" ka tuletoorje saabumine, mistõttu kahju oli palju suurem. Jumalateenistused toimuvad seal end. käärkambris.

Raskveres suri 18. jaanuaril Helene Arkipus, n-na Eggor,

Piiskop Ström jutlustab eestlastele

Õpetaja August Raiduri ametisse seadmisele järgneval jumalateenistusel, 2. märtsil kl. 14 jutlustab Rootsi kiriku piiskop Ingmar Ström.

See on esimene kord, et ametisolev kohalik Rootsi piiskop eestlastele jutlustab. Rohke osavõtt on kõigil soovitatav, eriti silmas pidades uue õpetaja tegevusse astumistega Stockholmis ja ka heade sidemete süvendamise seisukohast Rootsi kirikuga.

Pärast jumalateenistust toimub kirikukohvi Maimtorgsgatan 5.

Chicagos suri 22. jaanuaril Johannes Aloe, sünd. 8. aug. 1925.

Kaks miljonit Eesti Komitee läbikäigus

Eesti Komitee juhatuses koosolekul keskudelal 18. veebruaril võeti vastu Komitee 1974 a. majandusaruanne, millest seigub, et Komitee rahaline läbikäik oli mõeldum aastal 1.800. 189 krooni. Sellest summast on ligi 900 000 krooni saadud Töötarvavalitsuselt arhiivikõrgete plakadeks ja 900.000 krooni Koolide Peavalitsuselt ja omavalitsuselt eesti koolide õpetajate palgakadeks.

Eesti Komitee Noortetöö läbikäik oli ligi 200.000 krooni, mis sisaldas riigitoetuse ja eestlaste oma panuse noortetöös. Õpinguliste toetusena on eesti organisatsioonid Komitee kaudu saanud 130.000 krooni ja haridustöö korraldamiseks on saadud Haridusministeeriumilt 20.000 krooni. Eesti Koolide Toetuskapitali läbi-

käik on olnud 36.000 krooni ja Naissektisiooni läbikäik 1.000 krooni.

Juhatuses koosolekul võeti vastu ka Eesti Komitee 1975 a. eelarve, milles on tulud ja kulud tasakaalus 1.900.000 krooniga. Edasi otsustati määrata toetus järgmiselt: Götebörgi mängukoolile ja täienduskoolidele 200 krooni, Peapiiskop Joh. Köppu nimelisele Eesti Kapitalile 1000 krooni, Stockholmis Eesti Noortekoolile 500 krooni, Raamatuast. Rootsi Komiteele 500 krooni, Eesti Abi Süvikuude Kuraatoriumile 300 krooni, Eesti Teaduslikule Seitsile 200 krooni ja skautide Karu lüpponnale 350 krooni.

Juhatus kinnitas presiidiumi otsuse, millega Lembit Tuuliku stipendiumifondi juhatuses määrati eesti Komitee esindajaks Heinrich Mark ja fondi revisjonikomisjoni liikmeks Karl Brennum. Lembit Tuuliku stipendiumifondi ülesandeks on teatavasti stipendiumite määramine kõrgemas muusikakoolis õppivale eesti noortele. Stipendiumifondi juhatuses kuuluvad peale Eesti Komitee esindaja veel Eesti Laenu-Hoiu Ühise ja Eesti Kultuuri Koidise esindajad. Eesti Päevade Rootsi Komitee Rahvuskongressi toimkonda valiti Eesti Komitee esindajaks Heinrich Mark, Ivar Paljak ja Voldeimar Sõjamägi.

Eesti Komitee õppevahendite kogu täiendamiseks otsustati osta diapositiivide valmistamiseks spetsiaalne fotoaparaat ja valkfilmide projektor.

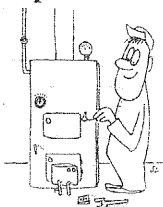
Eesti Komitee uus asemeike kogu otsustati kokku kutsuda korralduskoosolekuks laupäeval 19. aprillil Eesti Majja. (EK).

Muidugi teenid sa energia säästmisel

— ja eriti raske pole see ka.

Muidugi vaheldub teenistus mitmesuguste säästumeetodite puhul. Kuid eriti palju usume, et saa teenid öökütte ahju üle vaadates, sisetemperatuuri alandades, söites kambaga või kollektiivselt tööle.

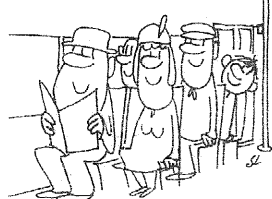
**Kontrolli ahju
ja madalda
sisetemperatuuri**

Kui sa lased spetsialistil oma ahju üle vaadata, on sul võimalik vähendada öökütet 10%. See tähendab väikemaja omanikule umbes 175 krooni aastas. Vähemalt sama palju säästad sa sisetemperatuuri vähendades 22 kraadilt 20-ni. Kokku säästad sa seega 350 krooni, mis vastab umbes 1000 krooni suurusele brutosisetulekule.

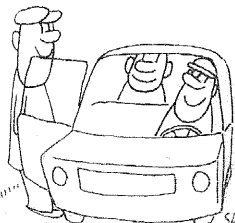
Samamoodi on võimalik teostada tunduvalt säästusid ka üürimajades.

Sööda kollektiivselt

Täitsa ausalt öeldes maksub autosõit vähemalt 5 krooni kümne kilomeetri kohta. Mõtle kui palju sa teeniksid söites hoopis kollektiivselt. — Ainult need korrad kui sa sõidad tööle. Kui sa näiteks elad Stockholmis ja pead sõitma 10 km tööle, oled sa 5 päeva jooksul tasa teeninud oma 50 kaardi. Ainsa kuu jooksul teenid 150 krooni. Ja tööaasta jooksul teeb see 1.650 krooni. Kui sa elad mõnes teises linnas, võib kalkulasioon olla pisut erinev. Ent arvesta ise ja küll sa näed. Muidugi teenid sa, söites tööle kollektiivselt!

Sööda kambas

Kui sa ei taha või sul on raske kasutada kollektiivset liiklusevõrku, siis teenid sa ikka tubli kopika — söites kambas! Kui sul pole kedagi teada, kellega võiksid reise jagada, pane siis üles kuulutus oma töökohal, mõnel lokaalsele teadetahvil või midagi taolist. Mõtle sellele, et mida rohkem isikuid sõidab kambas ühes autos, seda rohkem igaüks neist säästab. On teid näiteks 4, siis vähenevad sõidukulud neljandikule!

**Energisparkkommittö
Industridepartementet**

**Värvapalli tähed
Kaldvee ja Koplimaa**

Rootsi värvapallis on eestlastel praegu kaks polsi, kelle nime leiab vahel spordireferaatide pealkirjades ja kelle mängu võetakse kommenteerida. 21-aastane Stefan Kaldvee kuulub IFK Malmö põhikoosseisu juba mitmendat aastat ja on varem mänginud ka Rootsi junioride rahvusmeeskonnas. 1974. a. kevadel tuli IFK Malmö esiliiga seeravõitjaks, tärnva kätt aga küübi käsi halvasti. Samaaegselt on aga Kaldvee panus järjest suurenenud ja kaheks matshis pealima meeskonna Helase vastu oli ta kuue resp. nelja värava autoriks. Ta mängib edurivis vasakul äärel.

Teine eestlane on 18-aastane Jonas Koplimaa, kes mängib Stockholmis div. III klubis Cliff, millel on parajasti head väljavaated pääsema kõrgemasse sarja, osalt tänu silmapaistvale väravavõitle J. Kopliamaale. Mõeldum aastal ta arvati Rootsi junioride rahvusmeeskonda, kus ta on juba kujunemas tugisambaks. Aastavahe tuse peetud turniiril Põhjala ja Lääne-Saksamaa junioride esinduste vahel kuulus ta resultatiivseimate rootslaste hulka. Jaanuaril-vebruaril kuuvahetusel peeti Skånes turniir kohalikkude klubide ja mainitud juniorimeeskonna osavõtul. Silmapaistvat osa etendas jällegi Koplimaa, tehes 10 väravat meeskonna 21-st ühe Koplihaageni klubi vastu. Sel puhul Sydsvenska Dagbladeti spordireporter nentis, et Koplimaa "oskab värvapallis peaaegu kõik ja on pealegi suure kasvuga, kuid nohe ja ühtne ja on hea taluga mängu strateegist".

Tartus suri 6. veebruaril Adele Rumbel, n-na Sõst, sünd. 22. mail 1883 Rõngus.

Spar energi det tjänar du på!

